

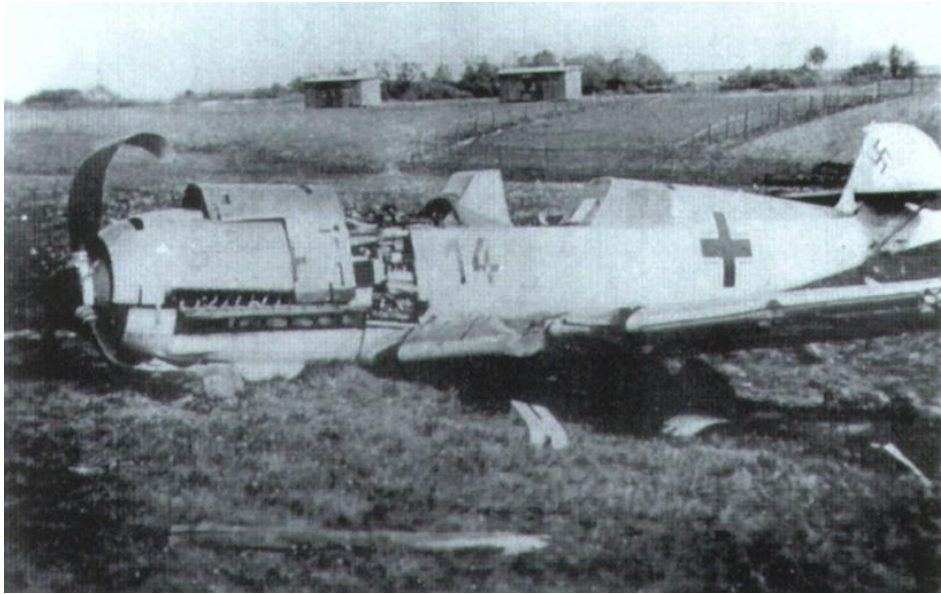
Platform Militaire Historie Ede

Vliegtuig Crashes in Ede

Historische Special

Al op **10 mei 1940** stort in Ede het eerste vliegtuig neer, een Duitse Junkers 88A-2 van Stab I/KG30 (vlieger FW Hartmann), en bij Veenendaal aan de Slaperdijk een Junkers 52.

Op **12 mei 1940** stort bij De Klomp een Duitse BF-109D-1 neer.

In de nacht van **27 op 28 mei 1943** stort Lancaster W4943 van 156 Squadron Bomber Command RAF neer bij de Karweg in Otterlo. Het doel was Essen in Duitsland. In totaal namen 518 toestellen deel aan deze missie, 23 keerden er niet terug. Lancaster W4943 was met zeven bemanningsleden bezig met de 15^e vlucht boven bezet gebied. Op de heenweg boven Nederland kreeg het toestel motorproblemen. Even later werd het door FLAK geraakt en vervolgens door een Duitse nachtjager. Het toestel stortte het neer. De piloot F/Sgt Wallace en de staartschutter Sgt Lister konden het vliegtuig niet meer verlaten en kwamen om toen het te pletter sloeg. De Australische boordschutter F/Sgt Ross sprong wel. Maar zijn parachute opende zich niet. De anderen, navigator Sgt Harvey, flight engineer Sgt Jackson, wireless operator Sgt Moore en bomb aimer Sgt Twinn wisten tijdig uit het toestel te springen. Moore en Jackson waren gewond en kwamen in Otterlo terecht, waar ze werden overgedragen aan de politie en vervolgens in krijgsgevangenschap gingen.

Sgt Harvey kwam belandde op de Zuid-Ginkel, waar hij eerst met de schoondochter van de familie Kramer op de foto ging voordat hij zich bij de politie meldde. Twinn wist Arnhem te bereiken, maar werd uiteindelijk ook gevangen genomen. De drie gesneuvelden liggen begraven op de Algemene Begraafplaats in Ede.

Op de foto de bemanning van de Lancaster W4943: Sgt Twinn, Sgt Lister, Sgt Harvey, F/Sgt Wallace en Sgt Moore.

Op **22 juni 1943** stort Halifax JB852 van 77 Squadron Bomber Command RAF neer op het terrein van het ISK in Harskamp.

Op **28 juli 1943** stort B-17 42-5798 van 327 Squadron 8th USAAF neer in het Binnenveld bij Bennekom. Het doel was Kassel. In totaal namen 182 bommenwerpers deel aan deze missie.

De B-17 maakte op de terugweg rond 12.00 uur een noodlanding bij de Veensteeg/Nieuwesteeg, na meermaals aangevallen te zijn door Duitse jagers.

De tienkoppige bemanning overleefde de crash en probeerde weg te komen. In de dagen die volgden werden zij echter uiteindelijk allemaal gevangen genomen.

Op **10 oktober 1943** stort B-17 42-3229 van 349 Squadron 8th USAAF neer in het Kootwijkerzand bij Harskamp. Het doel was Münster. In totaal namen 276 bommenwerpers deel aan deze missie. De B-17 42-3229 "Pasadena Nena" bleek op de terugweg van zijn 17^e vlucht boven bezet gebied alleen te vliegen. Alle andere toestellen van zijn Bomb Group waren inmiddels neergehaald! Gelukkig konden ze even later aansluiten bij een andere Bomb Group van een ander Squadron. Rond 15.30 uur werd het toestel boven Nederland door Duitse jagers aangevallen en door een 20mm projectiel geraakt. Het toestel werd onbestuurbaar. Van de tien bemanningsleden sprongen er zeven in de buurt van Apeldoorn uit het toestel. Zij werden allen gevangen genomen. Op lage hoogte leek het toestel toch weer op de besturing te reageren. De piloot en de co-piloot (1Lt Justice en 2Lt Shields) probeerden toen alsnog richting Engeland te ontkomen. Maar ze werden weer door Duitse jagers ontdekt en beschoten. Beide piloten raakten

gewond. Shields sprong er uit maar zijn parachute opende niet. Hij viel dood in het ISK. Ook Justice sprong en kwam in de dennenbomen terecht. Hij overleefde. Via Kootwijkerbroek, Stroe, Barneveld, Arnhem, etc etc wist hij in 75 dagen door België, Frankrijk en Spanje uiteindelijk Gibraltar te bereiken. In het toestel bleek de staartschutter (Sgt Sportelli) achtergebleven. Hij is nog wel uit het wrak gekropen, maar kwam niet ver meer. Op 10 november werd zijn lichaam door een jachtopziener gevonden op enkele honderden meters van het wrak op het ISK.

Op de foto de bemanning van de Pasadena Nena: voor S/Sgt Stopa, T/Sgt Whitlock, S/Sgt Sportelli, S/Sgt Hafko, S/Sgt Berendahl en T/Sgt McDonough, achter 1Lt Justice, 2Lt Shields, 2Lt Brothers en 2Lt Levine.

2Lt Shields en S/Sgt Sportelli zijn aanvankelijk begraven op de Algemene begraafplaats in Ede, en na de oorlog overgebracht naar het US Military Cemetery Ardennes bij Luik.

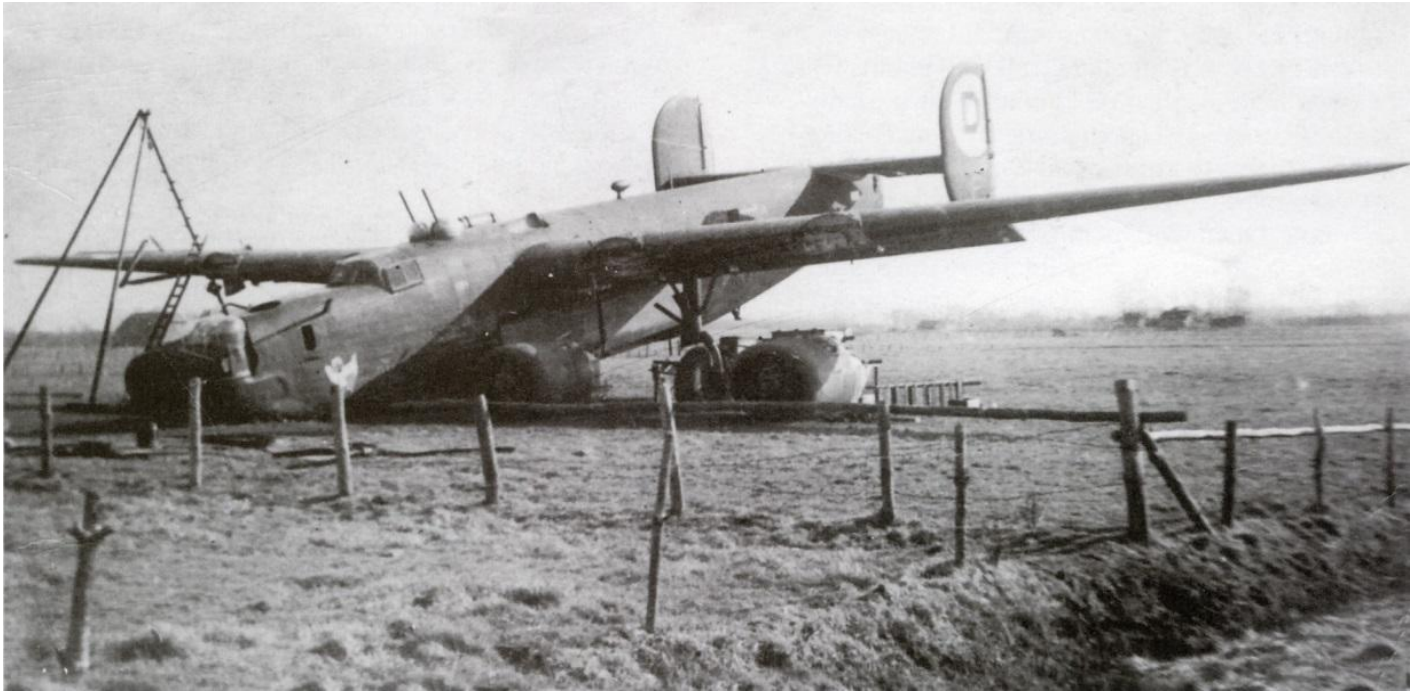
Pasadena Nena: 2Lt Brothers (bommenrichter) kwam uit Pasadena (Californië) en had nena als geluksgetal.

Op **6 maart 1944** stort B-14 Liberator 42-7598 van 576 Squadron 8th USAAF neer bij Overberg. Het doel was Berlijn, in totaal namen 814 bommenwerpers deel aan deze missie. Uiteindelijk zouden 69 bommenwerpers niet terugkeren. De B-24 Liberator 42-7598 "Flak Ducker" vloog met tien bemanningsleden haar 21^e missie boven Duitsland. Al voor Berlijn waren er motorproblemen, maar het toestel loste haar bommen. Op de terugweg werd het door FLAK geraakt waardoor het de formatie niet meer kon bijhouden. Bij Veenendaal moest een noodlanding worden gemaakt in een Weiland aan de Eindseweg bij Overberg.

Alle tien overleven de crash, één is gewond. Al snel staat half Overberg om het wrak. De gewonde wordt achtergelaten, verzorgd door een Scherpenzeelse arts en door de Duitsers gevangengenomen. Vier man weten te ontkomen naar Elst. Maar als hun aanwezigheid daar de Nederlandse helpers in gevaar brengt, geven zij zich over. Drie man gaan via Ede naar Bennekom. Daar worden ze door het verzet opgevangen en uiteindelijk naar België geloodst. In België worden ze alsnog verraden en gearresteerd. Van twee man is niet bekend of zij zijn gearresteerd of ontkomen. Duidelijk is dat alle bemanningsleden de oorlog hebben overleefd. De Duitsers hebben de brandstof uit het toestel gehaald en daarna in drie weken tijd het toestel ontmanteld en via Amersfoort naar Utrecht gebracht.

Op de foto de bemanning van de B-24 Liberator "Flak Ducker": Voor 1Lt Hestad (pilot), Freeman, F/O Madden (co-pilot), Reynolds, S/Sgt Finley (flight engineer), achter T/Sgt Folda (radio operator), S/Sgt Slagle (waist gunner right), S/Sgt Twitchell (ball gunner), S/Sgt Troup (tail gunner) en S/Sgt Wilson (waist gunner left). In plaats van Reynolds en Freeman vlogen mee 2Lt Carley (navigator) en 2Lt Butts (bombardier).

Op **17 september 1944** stort de P51 Mustang 44-14424 van 479 Fighter group USAAF neer bij Ede aan de Wolfsdijk. Het toestel voerde een patrouillevlucht uit boven Nederland. Boven Ede werd het getroffen door FLAK. Om 13.45 uur maakte de P-51 Mustang "Sugar Cane" een noodlanding bij de Wolfsdijk tussen Ede en Gelders Veenendaal. De piloot, Capt Sykes, stapte ongedeerd uit zijn toestel en werd door het verzet verborgen. Ook kaarten, kompas, kijker en wapens werden door het verzet in veiligheid gebracht. Brandstof werd onder de boeren verdeeld. Het toestel is langzaam maar zeker door de buurt gedemonteerd, daar is nooit een Duitser aan te pas gekomen! Sykes is uiteindelijk via operatie Pegasus I op 22 oktober weer in bevrijd gebied aangekomen.

Op **18 september 1944** stort C-47 Dakota 42-100896 van 62 Squadron 314 Transport group 9th USAAF neer in het Binnenveld bij Wageningen. Het toestel moest parachutisten droppen boven de Ginkelse Heide.

Net voor de dropzone werd het toestel getroffen door FLAK vanaf de Grebbeberg.

Met brandende motoren stortte het neer tussen de Rijnsteeg en de Slagsteeg in het Binnenveld. In het toestel bevonden zich vijf bemanningsleden en 19 parachutisten van de C Compagnie 11 parachute battalion. Dertien man wisten nog op tijd uit het toestel te springen. Tien man kwamen om bij de crash, de piloot (1Lt Hale) overleefde. Uiteindelijk weten 11 para's alsnog de eigen troepen op de Ginkel te bereiken, een aantal gewonden moeten worden achtergelaten.

Op **23 september 1944** stort Stirling LJ833 van 570 Squadron 38 Group RAF neer op Planken Wambuis bij Ede. Het toestel had een bevoorradingsmissie uitgevoerd voor de Britse parachutisten bij Oosterbeek. In totaal namen 73 Stirlings en 43 Dakota's deel aan deze missie. Hiervan verongelukten 14 toestellen. Het was de laatste grote bevoorradingsmissie voor Arnhem. De Stirling had 24 containers en vier manden aan boord. Na het droppen van de voorraden bleek het toestel door luchtafweergeschut geraakt te zijn, er kwam rook uit de linkervleugel. Al snel werd het opnieuw getroffen waarna het met brandende motoren neerstortte in het bos van Planken Wambuis. Bij de crash kwamen F/O Kirkham (pilot), F/O Brown (navigator), Sgt Ashton (flight engineer), F/O Hand (wireless operator), F/O Atkinson (bomb aimer) en L/Cpl Reardon (air despatcher) om het leven. F/Sgt Wood (tail turret gunner) was met zijn geschutskoepel met vier mitrailleurs een eind van het toestel terecht gekomen, maar hij overleefde. Bij het wrak aangekomen bleek ook Driver Badham (air despatcher) nog in leven. Wood en Badham worden al snel gevonden door twee parachutisten van 10 Parachute battalion, die vlak in de buurt zitten ondergedoken. Via Nieuw Reemst en de Hindekamp komen zij in de schaapskooi van boer Jansen aan de Zecksteeg terecht.

F/Sgt Wood is uiteindelijk met de Canadese Lt Heaps en Sgt Kettley (glider pilot) in opdracht van Capt King op 3 oktober naar het bevrijde zuiden vertrokken waar zij enkele dagen later aankwamen.

Dvr Badham nam deel aan operatie Pegasus I. Vier van de slachtoffers werden begraven op de tijdelijke begraafplaats langs de N224. Hier lagen acht Duitse soldaten en 30 parachutisten. F/O Brown werd aanvankelijk begraven naast het toestel.

Op de foto F/O Kirkman, F/O Brown, Darkinson, F/O Hand en F/Sgt Wood. Darkinson zat niet op de vlucht van 23 september.

Op **23 september 1944** stort Stirling EF-298 van 570 Squadron 38 Group RAF neer in het bos bij de Panoramahoeve. Het toestel had een bevoorradingsmissie uitgevoerd voor de Britse parachutisten bij Oosterbeek. In totaal namen 73 Stirlings en 43 Dakota's deel aan deze missie. Hiervan verongelukten 14 toestellen. Het was de laatste grote bevoorradingsmissie voor Arnhem. De Stirling had 24 containers en vier manden aan boord. Bij de crash kwamen alle bemanningsleden om het leven. Ze werden op de plaats van de crash begraven. De inzittenden waren: F/O Baker (RCAF; pilot), F/Sgt Blencowe (air gunner), Sgt Bond (flight engineer), F/O Booth (air bomber), F/Lt Dickson (navigator), P/O Totterdell (wireless operator/air gunner), driver Hayton (air despatch; RASC) en driver Shore (air despatch; RASC).

Op de foto de graven van twee bemanningsleden, het rechter graf is dat van Sgt Bond.

Een deel van de motorgondel van Stirling EF-298 is hieronder te zien.

Op **17 september 1944** stort bij de Valk aan de Vijfsprongweg een P-47 Thunderbolt van 351 Squadron 353 Fighter Group USAAF neer. Het toestel was op een patrouillevlucht. Mogelijk is het geraakt door scherven van een zelf afgeworpen bom. De piloot (Lt Greene) kwam hierbij om het leven en is uiteindelijk begraven op het US Military Cemetery Ardennes bij Luik. Op 17 september 2001 is op de plaats van de crash heen herdenkingsbord onthuld

Op de **Wester Wetering** zat in het najaar van 1944 het hoofdkwartier van het Edese verzet. Maar ook werd daar onderdak gegeven aan allerlei onderduikers, waaronder geallieerde piloten
 Op de foto zijn twee van het te zien, Eugene Thoynski uit Chicago (links) en William Brian uit Phoenix Arizona (rechts).
 De één een Luitenant-vlieger op een Mosquito, de ander boordschutter op een B-17 Vliegend fort.

Op de Wester Wetering wordt tijdens de oorlog ogenschijnlijk onbezorgd met onderduikers en verzetsmensen voor de camera geposeerd!

Hier zijn beide Amerikaanse vliegers te zien, met links dhr vd Linde (onderduiker),

rechts dhr Wiegeraadt (Barend; verzet) en voor boer Jochemsen (Max 1; verzet) met familie.

Of hier: rechts staat nu dhr Wildenburg (Henk 1, verzet), dhr Wiegeraadt zit nu op de stoel.

